

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona ojczysta święta mowo!

SWIADECTWO WIARY

Upamiętniono niezwykle
dramatyczną historię
Parafii Świętej Marty
w Słobodzie-Raszków

MEDIA POLONIJNE I POLSKIE – ŁĄCZY NAS POLSKA

Światowe Forum Mediów Polonijnych to najważniejsza impreza tematyczna. Jej celem jest integracja dziennikarzy polonijnych działających na całym świecie, poznanie nowoczesnych trendów oraz narzędzi komunikacyjnych, a także opracowanie kierunków działań na najbliższe lata. Ideą tegorocznego Forum Mediów Polonijnych jest dodatkowo wypracowanie pozytywnych i trwałych relacji między mediami polonijnymi a polskimi w myśl hasła „Łączy nas Polska”.

inauguracja,
debaty

autoprezentacje

warsztaty,
panele, projekcje

ORGANIZATORZY:

- Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji
- Europejska Unia Wspólnot Polonijnych
- Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”

WYDARZENIA

II Światowe Forum Mediów Polonijnych

Po zakończeniu tarnowskich spotkań dziennikarzy polonijnych (w latach 1993-2012 w Tarnowie rozpoczynało się Światowe Forum najpierw Prasy, a później Mediów Polonijnych) w Szwecji narodził się pomysł, że konieczne trzeba to przedsięwzięcie kontynuować. Inicjatorem odrodzenia tradycji spotkań dziennikarskich jest Teresa Sygnarek, prezes Zrzeszenia Organizacji Polonijnych w Szwecji.

W rezultacie w 2014 roku w Malmö odbyło się I Europejskie Forum Mediów Polonijnych. Takich europejskich spotkań było 4, z których pierwsze 2 odbyły się w Szwecji, a pozostałe w Polsce. Organizatorami imprezy były: Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji, Europejska Unia Wspólnot Polonijnych oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

W 2018 roku, w setną rocznicę niepodległości Polski, przy okazji V Zjazdu Polonii i Polaków z zagranicy, europejski charakter Forum przekształcił się w światowy i odliczanie zaczęło się od nowa.

Organizatorzy 2. edycji Forum Mediów Polonijnych postawili akcent na doskonalenie warsztatu dziennikarskiego uczestników. Raport z badania potrzeb mediów polonijnych pokazuje, że osoby tworzące te media często nie mają wykształcenia dziennikarskiego.

W dniach 26-29 września 2019 roku w Krakowie odbyło się II Światowe Forum Mediów Polonijnych pod hasłem „Łączy nas Polska”. I tym razem program obfitował w prelekcje i wykłady wzbogacające warsztat dziennikarza polonijnego m. in. zapoznanie się z zasadami setki dziennikarskiej i przedstawienie do kamery swojej redakcji, wykłady o prawie autorskim i sztucznej inteligencji, o prawie dostępu do informacji i prawie do prywatności, o trollingu, fake newsach i hejcie w sieci oraz o etyce dziennikarskiej i wolności mediów.

Poza przygotowaniem merytorycznym, dziennikarze polonijni mieli okazję rozwinąć również umiejętności praktyczne na warsztatach tematycznych z podziałem na 3 grupy: prasa drukowana, portale i blogi oraz telewizja i radio. Rezultatem tych ćwiczeń były gazeta, portal oraz film tematyczny „II ŚFMP w Krakowie”, które zostały stworzone podczas warsztatów.

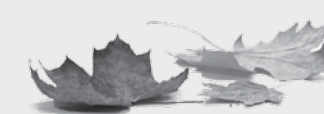
Ważnym elementem tegorocznego Forum było ogłoszenie utworzenia Światowego Stowarzyszenia Mediów Polonijnych – niezależnej organizacji, której członkowie będą wspólnie się wspierać, tworzyć i promować nowe projekty dziennikarskie. Przed stowarzyszeniem jest jeszcze dużo pracy i dokończenie spraw formalnych, aczkolwiek rozpoczęło ono nowy etap dla polskich dziennikarzy rozsiadanych po całym świecie.

Elena Pumnea

Fot. Agata Pawłowska / PAI

w numerze:

■ Wydarzenia: II Światowe Forum Mediów Polonijnych	2
■ Wiadomości z Mołdawii	4
■ Aktualności: Wielkie święto płonów w Spale	5
■ Temat z okładki: Pamiętają żyjących na Kresach I Rzeczypospolitej	6
■ Aktualności:	
- II Forum Grup Etnicznych w Republice Mołdawii	8
- Wycieczki „Polskie ślady w Kiszyniowie”	9
- Obchody 20. rocznicy otwarcia Domu Polskiego w Biłcach	10
- Dni polskie w kiszyniowskiej Bibliotece im. A. Mickiewicza	13
■ Aktualności:	
- „Tuwim - dzieciom” - potwaki w Komracie	16
- Przedszkolaki z Kiszyniowa	18
■ Klub Mądrej Sówki	20
■ Smacznego!	20
■ Nie ma kryzysu ludzkich serc	21
■ Nowości	22
■ Fotorelacja: Akcja porządkowania polskich grobów w Mołdawii	23

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych ogłoszeń i reklam. Opinie wyrażone przez czytelników nie zawsze są zgodne z opinią redakcji.

Projekt jest finansowany ze środków Ambasady RP w Kiszyniowie

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Kiszyniowie

Prorosyjski socjalista merem Kiszyniowa

Kandydat prorosyjskiej Partii Socjalistów Republiki Mołdawii (PSRM) Ion Ceban zwyciężył w zorganizowanej 3 listopada br. drugiej turze wyborów na stanowisko mera Kiszyniowa, zdobywając 52,4% głosów. Jego rywal Andrei Năstase, lider proeuropejskiej Platformy „Godność i Prawda” (DA), reprezentujący blok ACUM, uzyskał 47,6% poparcia.

Obaj kandydaci, reprezentujący partie, które od czerwca br. tworzą koalicję rządzącą w Mołdawii, rywalizowali już o stanowisko mera stolicy podczas przedterminowych wyborów na przełomie czerwca

i lipca 2018 r. Wówczas zwycięstwo odniósł Năstase, uzyskując wynik 52,6%. Lider DA nie objął jednak urzędu, gdyż rezultat wyborów został unieważniony przez sąd z inicjatywy rządzącego wówczas Mołdawią oligarchy Vlada Plahotniuca.

Zwycięstwo w wyborach na mera Kiszyniowa polityka reprezentującego opcję prorosyjską jest wydarzeniem bez precedensu. Do tej pory większość mieszkańców stolicy opowiadała się tradycyjnie za ugrupowaniami prozachodnimi. Wydaje się, że na porażkę Năstasego wpłynęły przede wszystkim dwa wzajemnie uzupełniające się

czynniki. Pierwszym jest radykalny spadek popularności, jaki w ciągu ostatnich miesięcy odnotowali zarówno Năstase, jak i jego ugrupowanie. Drugim czynnikiem jest fakt, że decydując się w czerwcu br. na powołanie wspólnego rządu, ACUM oraz PSRM były zmuszone zrezygnować z narracji dotyczącej polityki zagranicznej (proeuropejskość vs. prorosyjskość), skutecznie stosowanej do tej pory w celu mobilizacji elektoratu. Działanie to wpłynęło szczególnie na tradycyjnie mniej zdyscyplinowanych wyborców prozachodnich, popierających Năstasego.

Mołdawia: upadł rząd Mai Sandu

14 listopada parlament mołdawski głosami 62 posłów (na 101) powołał nowy mniejszościowy gabinet pod przewodnictwem formalnie bezpartyjnego premiera Iona Chicu. Jego kandydaturę na szefa rządu zaproponował dzień wcześniej prezydent Igor Dodon. Za wotum zaufania dla gabinetu Chicu opowiedzieli się posłowie prorosyjskiej Partii Socjalistów (PSRM) oraz Partii Demokratycznej (PDM), przeciwko wystąpił proeuropejski blok ACUM, który wraz z PSRM tworzył do 12 listopada koalicję rządzącą.

Nominalnie bezpartyjny Ion Chicu w rzeczywistości związany jest zarówno z socjalistami, jak i Partią Demokratyczną. W okresie rządów PDM (tj. do czerwca 2019 r.) pracował on w Ministerstwie Finansów (najpierw jako sekretarz stanu, a następnie szef resortu), gdzie odpowiadał m.in. za wdrażanie kontrowersyjnej ustawy umożliwiającej tzw. amnestię kapitału. Nowe regulacje służyć miały prawdopodobnie zalegalizowaniu pochodzących z niejasnych źródeł dochodów członków aparatu państwowego oraz powiązanych z nimi przedsię-

wzięciom i polityków spoza Mołdawii. W czerwcu br. Chicu został mianowany doradcą Dodona. W składzie nowego rządu znaleźli się także inni dotychczasowi doradcy prezydenta lub przewodniczącej parlamentu i szefowej PSRM Zinaidy Greceanii. Objęli oni resorty sprawiedliwości, spraw zagranicznych, obrony, oświaty, zdrowia i rolnictwa.

Odsunięcie od władzy proeuropejskiego bloku ACUM i powołanie wspieranego przez PSRM i PDM rządu Iona Chicu oznacza zatrzymanie realnych, strukturalnych reform rozpoczętych w czerwcu br. przez rząd Mai Sandu. Wysocy przedstawiciele socjalistów (którym de facto przewodzi prezydent Dodon) oraz demokratów byli zamieszani w ciągu ostatnich lat w szereg schematów korupcyjnych (w tym w kradzież 1 miliarda USD z mołdawskiego sektora bankowego w 2014 r.). Partie te nie są więc zainteresowane stworzeniem niezależnego wymiaru sprawiedliwości, który podjąłby realną walkę z korupcją, gdyż zagrażałoby to osobistej wolności i majątkowi ich członków (kwestia powołania niezależnego prokuratora stała się powodem upadku

koalicji PSRM-ACUM). Z tego też powodu formalnie skonfliktowana z PSRM Partia Demokratyczna zdecydowała się na poparcie rządu Chicu. Należy jednak oczekiwać, że nowy gabinet będzie – na ile to możliwe – symulował reformy, by w ten sposób zagwarantować sobie utrzymanie chociaż części zachodniej pomocy finansowej, którą Mołdawia uzyskuje w czasie rządów Sandu.

Nie ma wątpliwości, że rząd premiera Chicu będzie w pełni podporządkowany prezydentowi Dodonowi oraz PSRM. Usunięcie z koalicji rządzącej ACUM i powołanie gabinetu zdominowanego przez osoby powiązane z Partią Socjalistów przy jednoczesnym wyeliminowaniu z mołdawskiego systemu politycznego Plahotniuca (uciekł z kraju po powołaniu koalicji PSRM-ACUM w czerwcu br.) jest korzystne dla Moskwy, która tradycyjnie dąży w państwach poradzieckich do wzmocnienia sił prorosyjskich i marginalizacji ugrupowań o profilu prozachodnim.

źródło: osw.waw.pl
Ośrodek Studiów Wschodnich

Wielkie święto plonów w Spale

Towarzystwo Polaków wsi Tyrnowa, działające na północy Mołdawii, na zaproszenie Kancelarii Prezydenta RP uczestniczyło w Dożynkach prezydenckich w Spale w dniach 14-15 września 2019 roku.

Udział w Dożynkach prezydenckich biorą rolnicy ze wszystkich województw w Polsce.

Po raz pierwszy do udziału w uroczystościach zaproszono przedstawicieli Towarzystwa Polaków wsi Tyrnowa z Mołdawii. Grupa dożynkowa w składzie: Natalia Komarnicka i Anna Popovici reprezentowała swój kraj i region w mołdawskich strojach ludowych. Zgodnie z zasadami dożynek, ustalonymi w poprzednich latach, mieszkanki Tyrnowa przywiozły do Polski kompozycję z plonów, owoców i warzyw uprawianych w Mołdawii.

Dwudniowym uroczystościom w Spale towarzyszył szereg atrakcji, m.in.: konkurs na najładniejszy wieniec dożynkowy o Nagrodę Prezydenta, występy zespołów ludowych i gwiazd, a także kiermasze, zabawy dla dzieci oraz Miasteczko Regionów.

Główna część imprezy rozpoczęła się w niedzielę uroczystą mszą św. w Kaplicy Polowej AK. Tuż po niej odbyła się najbarwniejsza część Dożynek – przejście korowodu dożynkowego z kościoła na stadion w Spale, gdzie odbył się Ceremoniał Dożynkowy.

Fot. z archiwum Towarzystwa Polaków wsi Tyrnowa

Pani Anna Popovici i Pani Natalia Komarnicka miały możliwość zaprezentować swoją wioskę Tyrnowo parze prezydenckiej

Dożynki, Święto Plonów, Wieńce – jest to wydarzenie wieńczące ogromny trud pracy włożony przez polskich rolników podczas ostatnich zniw. Święto mające swój rodowód jeszcze w czasach średniowiecznych, jest podziękowaniem za tegoroczne zbiory, jak i prośbą o pomyślność przyszłorocznych.

Szczególne jest także miejsce zorganizowania dożynek – Spala. To tutaj, w 1927 roku Prezydent Ignacy Mościcki objął patronat nad uroczystościami, dzięki czemu święto uzyskało wymiar państwowy. Od 2000 roku Dożynki świętowali w Spale Prezydenci: Aleksander Kwaśniewski, śp. Lech Kaczyński, Bronisław Komorowski, a obecnie – już piąty raz – Prezydent RP Andrzej Duda.

Pamiętają o Polakach żyjących na Kresach I Rzeczypospolitej

Naddniestrzańska Republika Mołdawii to państwo nie uznawane na arenie międzynarodowej. To także Kresy I Rzeczypospolitej barwnie opisywane w Trylogii Henryka Sienkiewicza. Ten wielokulturowy obszar o wielkości porównywalnej do czterech polskich powiatów zamieszkuje do dziś liczna Polonia. Szczególne miejsce na tej mapie zajmują wsie: Słoboda-Raszków i Raszków oraz miasto rejonowe Kamienka. Tam od 2010 roku realizuje swoje działania Towarzystwo Kulturalne „Echo Pyzdr”. W ostatnich latach do współpracy przystąpiły Starostwo Kaliskie i Gmina Blizanów w Polsce oraz Rejon Kamienka i gmina Słoboda-Raszków w Naddniestrzu.

W sierpniu 2018 r. Starostwo Kaliskie podpisało porozumienie o współpracy z Rejonem Kamienka, a 14 października 2019 r. Gmina Blizanów podpisała podobne porozumienie z odpowiednikiem w Słobodzie-Raszków.

Pomiędzy tymi ważnymi wydarzeniami TK „Echo Pyzdr” rozwijało, we współpracy z mieszkańcami naddniestrzańskich środowisk, kilka równoległych działań, których kulminacją przypadła na 13 i 14 października 2019 r.

Trzy delegacje z Pyzdr, Kalisza i Blizanowa odbyły podróż z Polski do Słobody-Raszków, jadąc przez Słowację, Węgry, Rumunię, Mołdawię do Naddniestrza. Dostarczono do Słobody-Raszków płaskorzeźbę wykonaną przez firmę kamieniarską „Vetro” a zaprojektowaną przez Pyzdrankę Grażynę Marszewską. Koszt wykonania kamiennej tablicy pokryły samorządy Blizanowa i Starostwa Kaliskiego.

Treść tablicy nawiązuje do dramatycznej historii wsi Słoboda-Raszków z lat 70. Mieszkańcy, w 90% Polacy, zbudowali wbrew władzom kościół, który służył miejscowym katolikom.

Kościół został zburzony w niezwykle dramatycznych okolicznościach, po odprawieniu pierwszej mszy świętej. Wspólnota katolicka przetrwała dzięki determinacji mieszkańców i niezłomności kapłanów, którzy odprawiali potajemnie msze św. w prywatnych domach przez około 10 lat. Zachowana do dziś Biblia, którą ukrywano przed władzami, służyła nie tylko pogłębianiu wiary, ale też nauce języka polskiego.

W końcu lat 80. katolicy zostali obdarowani przez prawosławną współmieszkankę niezwykle cennym darem. Przekazała ona swój dom rodzinny wraz z dużą działką z przeznaczeniem na kościół katolicki. Wkrótce po tym, pod wpływem gorbaczowskiej pierestrojki, ustały represje religijne i można było ponownie przystąpić do budowy kościoła. Do dziś służy on mieszkańcom.

Historię tę opowiada film dokumentalny „Rezurekcja” zrealizowany przez Towarzystwo Kulturalne „Echo Pyzdr” i wolontariuszy: Aleksandr Czernyi (zdjęcia z drona), Sebastian Czech (reżyseria), Tomek Pieniak (montaż i dźwięk), Piotr Walichnowski (animacje), Magdalena Adamczewska (fotografie), Inha Czech (tłumacz). Dofinansowało film Towarzystwo Kulturalne „Echo Pyzdr”.

Nie było pewności, że uda się przewieźć wszystkie dary pomiędzy Unią Europejską a Naddniestrzem. Ale udało się! Delegacja z Blizanowa przewiozła m.in. tablicę interaktywną dla szkoły w Słobodzie-Raszków, doposażoną dodatkowo w projektor i oprogramowanie wraz z kursem języka polskiego. W Słobodzie-Raszków nauczany jest do dziś język polski. Obie delegacje przewiozły liczne dary dla mieszkańców, a TK „Echo Pyzdr” dodatkowo planszę informacyjną w języku polskim i rosyjskim, na której opisana została historia parafii w Słobodzie Raszków. Starostwo

■ Przedpremierowy pokaz filmu „Rezurekcja” dla mieszkańców wsi Słoboda-Raszków

Kaliskie wydelegowało do wyjazdu: Krzysztofa Nosala – Starostę, Janusza Nowaka – członka Zarządu Powiatu oraz Jana Kłysza – przewodniczącego Rady Powiatu. Dzięki udziałowi osób decyzyjnych w obu delegacjach samorządowych możliwe było bieżące podejmowanie decyzji o kierunkach dalszej współpracy z Tatianą Malczuk – wójtem gminy Słoboda-Raszków oraz Włodimirem Bychkovem –

burmistrzem miasta Kamienka i merem rejonu Kamienka.

Prapremiera filmu „Rezurekcja”, odsłonięcie pamiątkowej tablicy oraz okolicznościowa msza święta zgromadziły całą społeczność. Przybył także Ambasador RP w Mołdawii dr Bartłomiej Zdaniuk.

Wika Kowalska wręczyła w imieniu TK „Echo Pyzdr” nagrodę stypendialną „Mecenat 2019” za bardzo dobre wyniki w nauce

■ Poświęcenie tablicy pamiątkowej przez ks. proboszcza Parafii Św. Marty Marcina Janusa

■ Wspólne zdjęcie w kościele pw. Świętej Marty

oraz aktywne zaangażowanie na rzecz lokalnej społeczności stypendystce Dianie Malczuk. Stypendia w wysokości 2000 zł przyznawane są przez TK „Echo Pyzdr” młodzieży polonijnej w Słobodzie-Raszków od roku 2016. Wsparcia w edukacji młodzieży polonijnej udziela także Starosta Krzysztof Nosal, który objął opieką „rodzicielską” dwoje uzdolnionych Słobodzian: Andreja Sajewskiego i Anastazję Woroncową. Oboje rozpoczęli naukę w Kaliszu kolejno w 2018 i 2019 roku.

Ta nasyciona wydarzeniami wizyta zrodziła wiele pomysłów na współpracę. Trwa nabór do instytucji grantodawczych w Polsce. Składane są wnioski przez wszystkich partnerów.

Opisane wyżej wydarzenia zostały zrealizowane ze środków własnych uczestników oraz dzięki pracy wolontariuszy. TK „Echo Pyzdr” nie otrzymało na 2019 rok, niestety, żadnego dofinansowania na potrzeby Polonii naddniestrzańskiej. Wnioski będą nadal składane. Bez dofinansowania ze środków państwowych trudno będzie w istotny sposób kontynuować wsparcie.

Wika Kowalska, Pyzdry (Polska)
Fot. Przemysław Kowalski

W imieniu mieszkańców wsi Słoboda-Raszków i Dyrekcji szkoły pragnę serdecznie podziękować za pomoc w upamiętnieniu tak ważnych wydarzeń w historii naszej Świątyni oraz tożsamości naszych mieszkańców:

- Towarzystwu Kulturalnemu „Echo Pyzdr” w osobach: Wika Kowalska i Przemysław Kowalski;
- Starostwu Kaliskiemu, które reprezentowali: Krzysztof Nosal – Starosta, Janusz Nowak – członek Zarządu Powiatu oraz Jan Kłysz – przewodniczący Rady Powiatu;
- Gminie Blizanów – Sławomir Musioł – Wójt, Stanisław Niklas – Dyrektor GOK, Karina Walczak – Kierownik referatu rolnictwa;
- reżyserowi filmu „Rezurekcja” Sebastianowi Czech

oraz wszystkim, którzy nas wspierają!

Antonina Pietraz, nauczycielka j. polskiego w Słobodzie-Raszków

AKTUALNOŚCI

II FORUM GRUP ETNICZNYCH „Moje serce – Mołdawia”

Předstawiciele społeczności polskiej, ukraińskiej, rosyjskiej, gagauskiej, bułgarskiej, azerbejdżańskiej, białoruskiej i innych wzięli udział w II Forum Grup Etnicznych w Kiszyniowie, które odbyło się 1 listopada 2019 roku w 30. rocznicę założenia ruchu etnokulturowego w Republice Mołdawii.

Celem forum jest zjednoczenie mniejszości narodowych w Republice Mołdawii i zintensyfikowanie dialogu etnokulturowego poprzez pryzmat poszanowania praw człowieka, walki z dyskryminacją, rasizmem i ksenofobią, a także aktywnego udziału ruchu etnokulturowego w rozwoju państwa.

Podczas Forum poruszano kwestie związane z aktywnym uczestnictwem społeczności etnicznych w realizacji polityki państwa w zakresie relacji międzyetnicznych.

Forum zostało objęte patronatem honorowym prezydenta Republiki Mołdawii Igora Dodona.

Polską diasporę reprezentowały na forum organizacje: „Polska Wiosna w Mołdawii” (Kiszyniów), Stowarzyszenie Polaków Gagauzji (Komrat), Związek Polaków w Sorokach (Soroki). (jk)

Экскурсии «Польский след в Кишиневе»

Благодаря финансовой поддержке варшавского фонда «Помощь полякам на Востоке» Лига польских женщин в 2019 году реализовала проект по проведению четырех автобусно-пешеходных экскурсий по польским местам столицы.

«Польские» экскурсии стали настоящим событием в жизни города. К нам записывались целыми семьями и группами. Хотя продолжительность экскурсии по польским местам нашей столицы всего лишь два часа, а среди участников были опытные экскурсанты, многие отметили, что узнали для себя за это время что-то неожиданное и интересное. Например, некоторые кишиневцы впервые побывали в католическом Соборе Провидения Божьей Матери и с удивлением обнаружили, что там звучат органы.

Об успехе нашего мероприятия можно судить и по тому, что на следующую экскурсию желающие записывались, не дожидаясь объявления, всего лишь по

отзывам своих друзей и знакомых.

Мы получили настоящее удовольствие от осуществления этого проекта – очень приятно делиться знаниями, когда встречаешь такой горячий интерес, и вдвойне приятно, когда можешь передать гордость за великих соотечественников.

Лига польских женщин стремится быть открытой, стать ближе жителям Кишинева. Распространение информации о текущей жизни польской диаспоры и об историческом вкладе поляков в развитие нашей страны – это наши приоритетные направления. И мы вправе гордиться своими достижениями, ведь этой экскурсией было охвачено около 200 человек.

В наших планах – создание аналогичного проекта, который охватил бы и другие места Республики Молдова, связанные с польской историей и культурой.

А пока приглашаем всех на экскурсию по польским местам Кишинева! Наш маршрут пролегает по центральной части города. Немного проедем на автобусе по осенним улицам, немного пройдемся пешком, сфотографируемся и пообщаемся, постараясь уловить неповторимый климат старого Кишинева.

Хотим выразить огромную благодарность настоятелю Собора Провидения Божьей Матери в Кишиневе о. Михаю Балан и о. Петру Чебану за сотрудничество и теплый прием наших экскурсантов.

Тамара Абабий,
председатель Лиги польских женщин

Dzięki wsparciu finansowemu warszawskiej Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” w 2019 roku był realizowany projekt Ligi Polskich Kobiet „Polskie ślady w Kiszyniowie”, na który składały się cztery wycieczki autobusowe i piesze dla mieszkańców stolicy. Na zdjęciu: zwiedzający przy pomniku Marszałka Józefa Piłsudskiego na rogu ulic 31 August 1989 i Mitropolii Petru Movilă.

Stowarzyszenie „Dom Polski” w Bielcach obchodziło 20. rocznicę otwarcia siedziby

Wpiątek 25 października br. obchodzono w Bielcach 20. rocznicę otwarcia Domu Polskiego oraz 25-lecie powstania Stowarzyszenia Kultury Polskiej „Dom Polski”. Jubileusz połączony był z uroczystym odsłonięciem tablicy upamiętniającej pobyt wojsk Stanisława Żółkiewskiego w Bielcach.

Stowarzyszenie Kultury Polskiej „Dom Polski” w Bielcach powstało w 1994 r. W 1998 r. przy pomocy środków Rządu Polskiego i wsparcia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” udało się wykupić i wyremontować siedzibę Domu Polskiego. Bielecka Polonia, najpierw skupiona wokół parafii Świętych Archaniołów, a następnie wokół Domu Polskiego i współpracujących z nim mniejszych organizacji, dynamicznie działała od lat, wyróżniając się swą aktywnością. Od początku w Domu Polskim miało siedzibę kilka bieleckich organizacji polonijnych, od prawie 10 lat jest to siedziba wyłącznie Stowarzyszenia „Dom Polski”. Są tam również pomieszczenia do prowadzenia zajęć szkolnych, biblioteka i niewielka sala, gdzie odbywają się próby zespołów muzycznych czy też uroczystości. Dom Polski dysponuje także pokojami gościnnymi, które są udostępniane gościom z Polski.

Rocznicowym obchodom towarzyszył cykl wykładów z historii Polski, które odczytali członkowie stowarzyszenia: Mariana Michalewska – pracownik Muzeum Etnograficzno-Historycznego i Witalij Majewski, miłośnik historii polskiej, od lat zbierający materiały dotyczące historycznych stosunków polsko-mołdawskich i drukujący je w czasopiśmie „Jutrzenka”.

W dniu 25 października przed siedzibą Domu Polskiego (str. Păcii 31) nastąpiła ceremonia odsłonięcia tablicy upamiętniającej pobyt wojsk Stanisława Żółkiewskiego w Bielcach.

Uroczystość swą obecnością zaszczytili: Konsul RP w Kiszyniowie Tomasz Twardy, przedstawiciele władz miasta, Dyrektor Biura Zespołu Pomocy Kościółowi na Wschodzie przy Konferencji Episkopatu Polski ks. Leszek Kryża, proboszcz parafii Św. Archaniołów w Bielcach ks. Jacek Puć oraz przedstawiciele polonijnych organizacji z Bielc, Kiszyniowa, Soroki Styrzcy.

Tablica pamiątkowa wmurowana we fragment ściany zawiera napis:

„Potrzeba w miejscu, nadzieja w męstwie, zbawienie w zwycięstwie”

Stanisław Żółkiewski, Hetman Wielki Koronny

...około południa, 4 października 1620 roku wojsko Hetmana Żółkiewskiego dotarło do rzeki Reut w rejonie wsi Bielce.

Teofil Szemberg, relacja o wyprawie cecorskiej

Tablica ufundowana ze środków Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za Granicą.

Dla upamiętnienia czterechsetnej rocznicy bitwy pod Cecorą.

O klęsce hetmana Żółkiewskiego pod Cecorą przypomniał wszystkim zebranym ks. Krzysztof Plonka z parafii św. Anny w Ungheni. Tablicę odsłanili: Konsul Tomasz Twardy i przedstawicielka Rady Miasta Bielce Natalia Cojocari. Poświęcenia tablicy dokonał ks. Leszek Kryża, reprezentujący również Zarząd Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Pod tablicą złożono kwiaty i zapalono znicze.

– Zebraliśmy się tutaj, aby oddać hołd Stanisławowi Żółkiewskiemu, Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu, który był wielkim patriotą, w dziejach oręża polskiego wstawił się wieloma zasługami, tak samo w kartach historii Rzeczypospolitej Polskiej – powiedział Konsul. Przypominał, że hetman Żółkiewski spopularyzował słynne powiedzenie „pięknie i słodko umrzeć za ojczyznę”.

Ksiądz Leszek Kryża: „Niech ta tablica dla wszystkich będzie znakiem niezłomności, patriotyzmu, umiłowania Ojczyzny”

Z DZIEJÓW DOMU POLSKIEGO

Do powstania placówki przyczynił się m. in. prof. Andrzej Stelmachowski, założyciel i pierwszy prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Uczestniczył również w uroczystości otwarcia Domu Polskiego w maju 1999 roku.

Obecnie Stowarzyszenie Kultury Polskiej liczy około 300 członków. Działalność Domu Polskiego obejmuje nauczanie języka polskiego, polskiej kultury i historii. Na zajęcia językowe uczęszczają dzieci, młodzież i osoby starsze. Co roku w zajęciach uczestniczy ok. 80 dzieci oraz blisko 30 dorosłych. W ramach działalności oświatowej odbywają się także wycieczki krajoznawcze, konkursy edukacyjne i rozrywkowe, spotkania tematyczne etc.

Przy Domu działa wokalny zespół „Jaskółki”, wykonujący polskie pieśni patriotyczne, ludowe oraz kolędy. Założycielką jest Malwina Russu, odznaczona nagrodą „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, która po dziś dzień jest kierownikiem artystycznym zespołu.

Działa tu również zespół taneczny „Krokus” (kierownik artystyczny – Aleksiej Kiriczenko). W repertuarze zespołu są polskie i mołdawskie tańce.

Od roku 2016 placówka wydaje kwartalnik „Polonia Mołdawska” – czasopismo Domu Polskiego w Bielcach, które w postaci wydrukowanej dociera do około 500 adresatów w Republice Mołdawii.

Funkcjonowanie Domu Polskiego możliwe jest wyłącznie dzięki dofinansowaniu Senatu RP za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

– Niech ta tablica będzie symbolem polskiej idei patriotycznej i dla młodych pokoleń Polaków inspiracją do takiego myślenia – dodał Tomasz Twardy.

Dyrektor Domu Polskiego Wiktoria Koczurowska podziękowała wszystkim, którzy przyczynili się do ufundowania tablicy pamiątkowej. Przy okazji odsłonięcia tablicy została powołana Mołdawska Drużyna Harcerska im. Stanisława Żółkiewskiego.

Następnie wszystkich zaproszono na koncert do Domu Kultury. Wydarzenie uświetniły występy wokalne i taneczne zespołów działających przy Domu Polskim – „Jaskółek” i „Krokusa”. Swoim talentami zachwyciły widzów również taneczne zespoły miejskie.

W trakcie uroczystości Dyrektor Domu Polskiego Wiktoria Koczurowska i Prezes Stowarzyszenia „Dom Polski” Janina Kazaku wręczyły dyplomy uznania osobom, które od wielu lat wspierają placówkę i aktywnie uczestniczą w jej działalności. Szczególne podziękowania skierowano do nauczycieli języka polskiego przyjeżdżających z Polski.

Ze swojej strony odznaczone osoby – pracownicy Domu Polskiego, prezesi organizacji polonijnych, nauczyciele – gratulowali Domowi Polskiemu pięknego jubileuszu i także dziękowali za możliwość współdziałania.

List gratulacyjny z okazji 20-lecia Domu Polskiego od Pani Wandy Burek, byłej nauczycielki języka polskiego w bieleckim Domu Polskim oraz założycielki pisma Polaków w Republice Mołdawii „Jutrzenka” został odczytany przez redaktor naczelną „Jutrzenki” Helenę Usową.

Po koncercie uroczystość kontynuowano w jednej z restauracji bieleckich. Spotkanie odbywało się w bardzo ciepłej atmosferze. A świętowaniu towarzyszył występ zespołu „Jaskółki”.

Helena Usowa
Fot. Marina Klipa

LIST GRATULACYJNY Z OKAZJI JUBILEUSZU 20-LECIA DOMU POLSKIEGO W BIELCACH

25 października 2019 r.
Pani Wiktoria Koczurowska
Dom Polski w Bielcach
Mołdawia

„Sukces wydaje się być w dużej mierze
kwestią wytrwania, gdy inni rezygnują.”
William Feather

Szanowni Państwo, dziękując za zaproszenie do udziału w uroczystym świętowaniu dwudziestolecia otwarcia Domu Polskiego w Bielcach, składam serdeczne życzenia i gratulacje oraz słowa uznania za pracę na rzecz środowisk polonijnych nie tylko w Bielcach, ale również w północnych regionach Mołdawii.

Łączę się duchowo ze wszystkimi uczestnikami tego ważnego wydarzenia.

Pragnę wyrazić swój szacunek i uznanie dla osiągnięć, które są wynikiem wieloletniej wyteżonej pracy wielu osób:

Pani Eleonorze Kimakowskiej – doskonałej gospodyni Domu Polskiego; Pani Malwinie Russu, dbającej o oprawę muzyczną każdej uroczystości organizowanej w Domu Polskim; Pani Redaktor Naczelnej pisma „Jutrzenka” Helenie Usowej; Pani Anieli Boguckiej – założycielce Polskiego Towarzystwa Medycznego i Hospicjum Domowego w Bielcach; wspianym babciom, mamom, dzieciom i młodzieży, dzięki którym Dom Polski tętnił życiem, śmiechem, śpiewem i radością. Nie sposób wymienić wszystkich, ale wszystkich chowam w swej pamięci.

Życzę wszystkim, spotykającym się i pracującym w Domu Polskim, kolejnych lat pełnych sukcesów, szerokich perspektyw rozwoju, wytrwałości w realizacji zamierzeń, a także wszelkiej pomyślności i szczęścia w życiu osobistym. Niech ten piękny Jubileusz stanie się źródłem siły i inspiracji dla dalszego rozwoju.

Szczęść Wam Boże.

Wanda Burek

ZILELE BIBLIOTECII. 12 ANI

Biblioteka de cultură și literatură polonă „A. Mickiewicz” a sărbătorit 12 ani de activitate. Programul evenimentelor, cu genericul *Fii parte la diversitate*, a cuprins diverse expoziții, lectură publică, recitaluri de poezii și cântece, dansuri, prezentare și degustări de bucate.

Prima zi a fost dedicată cărții, astfel programul a inclus prezentarea publicațiilor „O călătorie în lumea de odinioară. Amintirile unui polonez din Basarabia”, de autorul polon cu rădăcini basarabene Tadeusz Gaydamowicz, și „Amintiri de familie”, partea a IV-a, cu participarea autorilor: Oxana Bondarciuc, Valeriana Țurcan, Lidia Pugaciova, Taisia Misac-Marahovscaia, Marina Clipa, Ludmila Marjinean, fiica Irinei Cuznețova – Alexandra și nepoata lui Longin Grzeski – Ala Grzeska. Cei prezenți au făcut cunoștință cu omul și scriitorul Tadeusz Gaydamowicz, care a povestit în cartea sa despre viața polonezilor pe meleagurile basarabene în perioada interbelică. Despre polonezi sunt și povestirile din cartea „Amintiri de familie”, în care și-au adunat

amintirile despre strămoșii lor câțiva alți polonezi din Moldova. Au fost citite și fragmente în limba rusă și polonă, s-au povestit istorii, s-au răsfoit fotografii și s-au împărtășit emoții. Mândri de rădăcinile lor, autorii prezenți la eveniment au dat autografe, cărțile fiind oferite în dar tuturor doritorilor de revista *Jutrzenka*, în frunte cu redactorul-șef Helena Usova.

La eveniment au venit reprezentanți ai Direcției Cultură a Primăriei Municipiului Chișinău, membri ai organizațiilor poloneze, utilizatori și bibliotecari. Ne-a onorat cu prezență și doamna Alexandra Nica-Zdaniuk, soția Ambasadorului Poloniei în RM, care ne-a mărturisit că a rămas profund impresionată de relatările autorilor și de munca depusă la realizarea acestei cărți.

Polska Biblioteka im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie obchodziła 12 lat działalności. Na dwudniowy program jubileuszowy pt. „Bądź częścią różnorodności” złożyły się wystawy, publiczne czytania, prezentacje, występy dzieci i młodzieży oraz degustacje polskich potraw.

W środę, 13 listopada br. odbyła się prezentacja książki Tadeusza Gaydamowicza „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii”, wydanej przez Ambasadę RP w Kiszyniowie i firmę Plastics-Moldova.

Następnie goście Biblioteki zaproszono na promocję IV tomiku „Wspomnienia rodzinne” z udziałem Autorów – Polaków mieszkających w Kiszyniowie, Bielcach, Benderach i Sorokach. Książka ukazała się w druku na początku 2019 roku, została wydana z inicjatywy redakcji „Jutrzenki” i Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii”. Dofinansowana przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Dyrektor Biblioteki im. A. Mickiewicza Oxana Andreev (stoi od lewej) zaprezentowała książkę Tadeusza Gaydamowicza „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii”

Marina Klipa z Bielcy czyta fragment swojej pracy „Historia rodu – dla potomnych”

Na pytania czytelników odpowiada Walerina Turcan z Kiszyniowa – autorka pracy „W poszukiwaniu korzeni”

Redaktor Helena Usowa (od prawej) przedstawia autorki pracy „Historia rodziny Wojteckich”: Taisję Misac i Lilię Galińską z Bender

Alia Grzeska opowiada o swoim wujku Longinie Grzeskim

Moda de BOOKate poloneze a fost dedicată bucătăriei polone. Evenimentul a fost deschis de talentatele fete-garofițe, Iuliana Terentii și Alexandra Fiodorova, care au încins o horă chiar în bibliotecă. Surprizele muzicale au continuat atunci când membrii Organizației „Primăvara Poloneză în Moldova”, îndrumați de Oxana Bondarciuc, președintele organizației, ne-au încântat cu un miniconcert, dedicat Zilei Independenței Republicii Polonia.

Polskie pieśni patriotyczne zabrzmiały w wykonaniu młodzieży ze Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Moldawii”

Iuliana Terentii i Alexandra Fiodorova

W czwartek, 14 listopada br. goście Biblioteki mieli możliwość obejrzyć występy artystyczne dzieci i młodzieży oraz uczestniczyć w BOOKate Fashion – konkursie promującym kuchnię polską.

După o doză bună de hrană spirituală, am trecut și la povestea bucătăriei polone, pe care ne-au relatat-o Marita Rogova și Filip Corcinschii. Iar când a venit timpul *Modei de BOOKate*, gospodinele noastre, care au acceptat această provocare, și-au făcut apariția pe covorul roșu.

Prima a fost chiar Alexandra Nica-Zdaniuk, soția Ambasadorului Poloniei în RM, care ne-a făcut o surpriză excepțională, venind și domnia sa cu două feluri de bucate tradiționale poloneze: vestita supă Żurek și gogoși poloneze. Și pentru că mersul pe covorul roșu presupunea și ceva istorie a acestor bucate, sau poate un fapt curios, dna Alexandra ne-a vorbit despre această supă, care reprezintă un prânz deosebit de delicios, aromat și sățios, dar și despre gogoși, unul dintre cele mai adorate deserturi poloneze. Nici gospodinele noastre nu au uitat de istoria rețetelor lor, pregătindu-se minuțios pentru această prezentare. A urmat o nebunie de culori și arome: salate „Mazurka”, „Polonez”, „Mizeria”; zrazy; strudel; sernik; makowiec; pierogi și multe altele. Eram amețiți de atâtea rețete apetisante, toate pregătite cu drag, aranjate frumos și prezentate ca pe podium.

Le mulțumim celor mai minunate gospodine: Alexandra Nica-Zdaniuk, Aliona Nosatii, Ludmila Dogotari, Svetlana Iachimciuc, Aliona Vințu, Evelina Bocancea, Lina Iftodi, Anastasia Ursachi, Tatiana Iovu, Svetlana Gumeni, Svetlana Șalberova, Anna Golub, Ludmila Odobescu, Maria Dmitrieva, Liubovi Aleabova, Angela Chirigiu, Ludmila Titova, Victoria Krulikovschi, Larisa Crestian, Ludmila Fedotova, Liliana Juc, Doina Vicol, Oxana Andreev. Ați fost fantastice!

Seara a continuat cu o licitație surpriză, la care fiecare a avut posibilitatea să obțină diverse ustensile pentru bucătărie, dar și cu

Alexandra Nica-Zdaniuk zaprezentowała polski żurek i paczki

Wszystkim smakowały tradycyjne rolady zwane też zrazami – przepis Anny Golub

Smalec ze skwarkami według przepisu Ludmiły Fedotowej

Selfie box, sesiunea foto, care a incitat interesul participanților, provocându-i să-și facă poze cât mai haioase, pentru a aduna amintiri frumoase. Două zile colorate, diverse, extraordinare!

Oxana Andreev, directorul Bibliotecii Polone „Adam Mickiewicz”
Fotografii din arhiva Bibliotecii

Stowarzyszenie Polaków Gagauzji w dniach 26.10.2019 - 01.11.2019 zorganizowało półwakacje dla dzieci, w których brali udział najmłodsi członkowie poloninych stowarzyszeń w Mołdawii.

W Komracie, stolicy autonomicznej części Mołdawii – Gagauzji, odbywał się projekt pt. „Tuwim – dzieciom”. W zajęciach udział wzięło 20 dzieci i 6 opiekunów z Komratu, Kiszyniowa i Styrczy. Zajęcia prowadzone były w 4 grupach. W ramach projektu dzieci zapoznały się z biografią autora i najpopularniejszymi utworami. Każda grupa sporządziła listę wierszy, które znają i uzupełnili ją wyszukiwanymi w zbiorach poezji dla dzieci. Następnie wykonano plakaty przedstawiające najważniejsze, najciekawsze, według dzieci, elementy z życia i twórczości Juliana Tuwima. Wiele emocji wywołało przygotowanie inscenizacji wybranych utworów, co wiązało się z nauczaniem wiersza na pamięć, przygotowaniem kostiumów, dekoracji i zaprezentowaniem go na scenie przed publicznością.

Kolejne zadanie to wspólna inscenizacja „Lokomotywy”. Każda grupa wykonała inny element scenografii i rekwizyty. Poszczególne wagoniki i ich bohaterowie po mistrzowsku zrobione zostały z plasteliny. Wybrany narrator czytał fragmenty wiersza, pozostałe przedstawiane były przez wszystkie dzieci.

W przerwach, dla złapania oddechu, prowadzono gry i zabawy, dzięki którym dzieci mogły się lepiej poznać. Zorganizowano również wyjazd na fermę w miejscowości Ceadîr-Lunga, gdzie hodowane są wyjątkowej klasy konie i gdzie znajduje się muzeum oraz galeria obrazów związanych z końską tematyką. Druga wycieczka odbyła się do Kiszyniowa, a główną atrakcją stał się seans w kinie 3D „Everest”. Na zakończenie projektu uczestnicy otrzymali dyplomy i prezenty. Wszyscy bardzo dobrze się bawili, a wyjeżdżali z gościnnego Komratu, mając nadzieję na powrót w przyszłym roku.

Anna Ceraży,
nauczyciel skierowany do pracy w Mołdawii przez ORPEG

Spostrzeżenia rodziców, których dzieci wzięły udział w projekcie „Tuwim – dzieciom”

LUBOW MITIOGŁO: Bardzo dziękuję za tak piękny podarunek na jesienne wakacje. Nie spodziewaliśmy się! Długo główkowaliśmy z mężem, jak zorganizować naszemu dziecku czas wolny. Aż tu zaproponowano nam wzięcie udziału w projekcie „Tuwim – dzieciom”. Córka pierwszego dnia była powściągliwa, a potem – taka radość! I rysowali, i lepiли z plasteliny, i czytali wiersze, a wycieczki do Kiszyniowa i do stadniny koni wzbudziły po prostu zachwyt. Wielkie podziękowania za takie wakacje!

MARINA WOLEWICZ-GARCU: Moi synowie również brali udział w projekcie. Początkowo mieliśmy wątpliwości czy będzie ciekawie, ale już po pierwszym dniu przekonaliśmy się – spodobało się! Uczestnicy mieli możliwość wykazania się znajomością języka polskiego, umiejętnością rysowania, lepienia itd. Wiele wrażeń przy-

niosła wycieczka do stadniny koni. A nowe znajomości! Edzio i Paweł zaprzyjaźnili się z dziećmi ze Styrczy. Bardzo dziękuję organizatorom!

ELENA MARIN: Sama wychowuję trójkę dzieci. I oto dwóm moim córkom zaproponowano, by podczas jesiennych wakacji wzięły udział w projekcie „Tuwim – dzieciom”. Świetny pomysł. Dzieci były zaopiekowane, na czas nakarmione, a do tego zdobywały nową wiedzę. Bardzo im się podobało. Szczególnie wycieczki i wyjście do kina, gdzie obejrzały film animowany w wersji 3D. I oczywiście bardzo ich ucieszył obiad w McDonalddie, o którym wcześniej tylko słyszały.

SIERGIEJ TOPAŁ: Bardzo dziękuję za ten projekt dla dzieci! Nie pamiętam czy wcześniej zorganizowane coś podobnego. Biografię Juliana Tuwima znamy już oboje

z żoną. A jakie wiersze pisał! Idea tego projektu jest po prostu wspaniała. Bardzo dziękujemy organizatorom i czekamy na kontynuację.

OLGA DONIEC: Dla mnie jesienne wakacje dziecka to wielki problem, jak zorganizować mu czas wolny, gdy ja jestem w pracy... Projekt, który był realizowany w październiku przez Stowarzyszenie Polaków Gagauzji był dla mnie wybawieniem. Córka codziennie po powrocie z przejęciem opowiadała co robili. Były takie emocje, że ja również w pewien sposób brałam udział w tych zajęciach. Córka bardzo lubi nauczycielkę języka polskiego panią Annę Ceraży, która brała udział w projekcie jako wolontariuszka. Jestem bardzo wdzięczna organizatorom! Chciałoby się, żeby takie projekty nie były jednorazowe.

Tłum. z j. rosyjskiego
Lucyna Otwinowska

W Kiszyniowskim Przedszkolu Nr 89 „Jaskółka” ciekawy jest każdy dzień, jednak szczególnie atrakcyjne są te, w których organizowano dla maluchów i ich rodziców imprezy i uroczystości. Właśnie o takich świątecznych imprezach poprosiliśmy, aby opowiedziała nam Pani IRENA TORBUS – nauczycielka języka polskiego, skierowana do pracy w Mołdawii przez ORPEG.

Przedszkolaki z Kiszyniowa

Przedszkole Nr 89 w Kiszyniowie, w dzielnicy Botanica jest jedyną placówką, która proponuje naukę języka polskiego obok np. języka angielskiego. Obecnie dyrektorem przedszkola jest Pani Dorina Banciu. Budynek położony jest w pięknej scenerii drzew i krzewów z dala od ulicznego zgiełku, co sprzyja zdrowemu, aktywnemu wypoczynkowi dzieci.

JARMARK JESIENNY

Pod koniec października lub w pierwszych dniach listopada odbywa się tu „Jarmark jesienny” czyli przedstawienie o jesieni z grami, zabawami, recytacją, śpiewem i tańcami.

W tym roku wspaniale zaprezentowały się grupy nr 2 i nr 8. Nie zabrakło też polskich akcentów. Najmłodsza grupa zatańczyła i zaśpiewała piosenkę pt. „Żabki”, a starsza grupa recytowała wiersze i śpiewała piosenkę „Jesienna pogoda”. Do zabawy włączyli się również rodzice, którzy bezbłędnie powtarzali polskie nazwy warzyw i owoców.

Pod opieką doświadczonych nauczycieli dzieci mogą rozwijać talenty, różnorodne zainteresowania czy nabywać umiejętności komunikacyjnych tak, by w szkole radzić sobie bez problemu.

Rodzinna, serdeczna atmosfera łączyła dzieci, nauczycieli i rodziców, co uwidocznione zosta-

ło na zdjęciach zrobionych przez Panią Larysę Judycką.

UCZCZONO 101. ROCZNICĘ ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI

Młodzi Mołdawianie uczący się języka polskiego w Przedszkolu „Jaskółka” godnie uczcili święto polskie.

Podczas zajęć poniedziałkowych uczniowie poznawali polskie symbole narodowe oraz wycinali z papieru kwiaty białe i czerwone. Następnie nakleili je tak, by powstała kwiecista biało-czerwona flaga.

12 listopada 2019 r. o godz. 10.00 w przedszkolu „Jaskółka” odbyła się uroczystość na cześć Niepodległej Polski.

Pani Dyrektor Dorina Banciu powitała przybyłych gości w osobach: Konsul Ambasady RP w Kiszyniowie Pani Joanny Bieńczyk, Prezes Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii” Pani Oksany

Bondarczuk, b. Dyrektor Przedszkola Pani Ireny Andriuța oraz rodziców.

Wysłuchano i odśpiewano hymn „Mazurek Dąbrowskiego”.

Starsze dzieci z grupy nr 8 zaśpiewały pięknie pieśń wg słów wiersza W. Bełzy „Polak mały”. A że Polska odzyskała niepodległość jesienią, recytowano wiersze, zgadywano polskie nazwy, śpiewano i tańczono, chwając dary jesieni. Młodsza grupa wyrecytowała wierszyk „Mam trzy latka”, a następnie zatańczyła i zaśpiewała.

Goście zachwyceni byli występami dzieci, które bezbłędnie wymawiały polskie słowa, choć uczą się języ-

ka polskiego dopiero dwa miesiące. W nagrodę przedszkolaki otrzymały polskie książki z płytą CD.

Zadowolone ze swoich dzieci były również wychowawczynie: z grupy nr 8 Pani Galina Morgun i Pani Marina Manziuk oraz z grupy nr 2 Pani Tatiana Dobrowolska.

Panie nauczycielki w tym roku zaczęły się uczyć języka polskiego i mają nadzieję, że będą mogły doskonalić swój warsztat pracy w Polsce.

Irena Torbus

Fot.: Larysa Judycka

Zagadki

1. To łatwa zagadka,
Tak mi się wydaje.

Jaka po lecie

Pora nastaje?

2. Po spacerze w parku
Słoneczną jesienią
Możesz przyjść do domu
Z pełną ich kieszenią.

Odpowiedzi na zagadki prosimy wysyłać na e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Rubrykę przygotowali członkowie
Koła Młodych Dziennikarzy „Polonia” z Głodian

Zwycięzcą konkursu wielkanocnego („Jutrzenka” 4/2019) został **Aleksy Ladryk**, uczeń Domu Polskiego w Bielcach. W nagrodę otrzymał od redakcji książkę z serii „Harry Potter” i plecak ufundowany przez firmę PLASTICS-MOLDOVA.

SMACZNEGO!

Rubrykę prowadzi mieszkanka Bielc **NATALIIA PITYN** – pasjonatka zdrowego jedzenia i kuchni bałkańskiej.

Ciorbă de burtă

czyli rozgrzewka na jesień

Zupy są idealne na chłodniejsze jesienne dni. Na przykład, polska zupa **flaki**.

Flaki (flaczki) – tradycyjna potrawa mięsna w formie gęstej zupy. Jej nazwa wywodzi się z jednego z głównych składników: oczyszczonych i pokrojonych w cienkie poprzeczne paski fragmentów żołądka wołowego. Na ziemiach polskich potrawa ta była znana już w XIV w. i należała do ulubionych potraw króla Władysława Jagiełły.

Flaki znane są również w kuchniach innych narodów. Różnią się od polskich flaków sposobem doprawiania. Proponuję przepis tradycyjnego dla kuchni mołdawskiej dania – **ciorbă de burtă**.

Paczki żywnościowe dla potrzebujących z północy Mołdawii

Latem 2019 roku Stowarzyszenie „Styrczańskie Dzwoneczki”, działające na północy Mołdawii, wydawało paczki żywnościowe dla najbardziej potrzebujących mieszkańców w miejscowościach Głodiany, Styrcza i Nowe Druitory. Akcja odbyła się w ramach projektu zrealizowanego przy dofinansowaniu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Pomocą zostało objętych 60 osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Nie sposób opisać wdzięczności i zadowolenia potrzebujących, którzy dzięki pełnemu zrozumieniu Darczyńcom z Polski mogli otrzymać paczki żywnościowe. **DZIĘKUJEMY!**

Lilia Górska,

Prezes Stowarzyszenia „Styrczańskie Dzwoneczki”

Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” jest liderem w przekazywaniu środków na pomoc socjalną i charytatywną dla polskich środowisk na Wschodzie.

CIORBĂ – nazwa mołdawskiej, rumuńskiej, serbskiej, macedońskiej i bułgarskiej gęstej zupy.

KROK 1:

- 50 dag surowego żołądka wołowego
- ocet • duża cebula
- ziarna czarnego pieprzu • sól
- ziele angielskie • liść laurowy

KROK 2:

- 1,2 l gotowego wywaru z kurczaka
- 4 żółtka • 200 ml kwaśnej śmietany
- 60 g mąki pszennej
- sól • pieprz • posiekany koperek

Oczyszczyć flaki z tłuszczu, dokładnie spłukać i moczyć przez 4-6 godzin w wodzie z dodatkiem octu. Następnie spłukać i gotować na małym ogniu przez 1,5 godziny. Dodać obraną cebulę, ziele angielskie, pieprz, sól i gotować jeszcze godzinę aż flaki zrobią się miękkie. Wyjąć przygotowany żołądek z wywaru, ostudzić i pokroić w paski.

Wlać śmietanę do osobnego naczynia, dodać żółtka, mąkę i mieszać by stały się jednolitą masą. Wlać masę do bulionu, uważając by śmietana się nie zważyła. Dodać pokrojone flaki. Gotować przez około 5 min, doprawić do smaku solą i czarnym pieprzem. Przyprawić koperkiem.

Tradycyjnie zupa podawana jest z ostrą papryczką.

Cała potrawa ma bardzo oryginalny i delikatny smak. Zupa ta dodaje energii i rozgrzewa. W zasadzie są to polskie flaki, lecz zabielać śmietaną. Jeśli zatem szukasz czegoś na tę porę roku polecam ciorbă de burtă!

Adres do korespondencji:

Czasopismo „Jutrzenka”
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți
MOLDOVA

e-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Nasza strona w internecie:

www.jutrzenka.md

Redaktor naczelna

Helena Usowa

Redaktor techniczny

Stefan Ladryk

Zespół redakcyjny:

Wanda Burek

Tadeusz Gaydamowicz

Ałła Klimowicz

Zofia Nieczaj

Lucyna Otwinowska

Sławomir Pietrzak

Anna Plutecka

Elena Pumnea

Tatiana Zalewska

Współpraca:

Natalia Barwicka

Anna Dubiel

Mirosław Horyn

Marina Klipa

Władysław Ławski

Ruslan Misak

Aleksandra Niculeac

Nataliia Pityn

Redaktor strony internetowej

Małgorzata Kyrłowa

Druk:

Logo-Design

ISSN 1857-324X

9 771857 324007

**ZAKOŃCZONO PRACE
NA CMENTARZACH POLSKICH W MOŁDAWII**

Podczas prac na cmentarzach w Mołdawii Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, korzystając z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (przyznanych w ramach programu „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”), wykonała prace konserwatorskie i inwentaryzacyjne grobowca na Cmentarzu Polskim Katolickim i inwentaryzacji kościoła św. Kajetana w Raszkowie. W ramach tego projektu przeprowadzono również konserwację dwóch nagrobków na Cmentarzu Polskim Katolickim w Kiszyniowie. Projekt jest kontynuacją działań finansowanych przez MKiDN w poprzednich latach i stanowi ważne działanie związane z ochroną polskiego dziedzictwa historycznego na Wschodzie. Był on w całości konsultowany z ekspertami i przedstawicielami Ambasady RP w Kiszyniowie.

portal IDA

**KSIĄŻKA TADEUSZA GAYDAMOWICZA
ZAPREZENTOWANA PODCZAS DNI POLSKICH
W RUMUNII**

W dniach 29-31 sierpnia br. w Suczawie odbyły się Dni Polskie – największe przedsięwzięcie organizowane przez Związek Polaków w Rumunii od ponad 20 lat, a w jego ramach międzynarodowe sympozjum, imprezy kulturalne i polonijne dożynki.

Tegoroczne sympozjum odbywało się pod tytułem „O relacjach polsko-rumuńskich na przestrzeni wieków w stulecie nawiązania stosunków dyplomatycznych”. Podczas dwudniowych obrad zaprezentowano 46 referatów w trzech sekcjach: „W kręgu historii”, „W kręgu kultury i literatury” oraz „W kręgu problematyki bukowińskiej”. Poszczególne panele kończyły dyskusje, a samo sympozjum krótkie podsumowanie, poprowadzone przez prof. Krzysztofa Nowaka, oraz prezentacja wydawnictw związanych z Polską i Rumunią, jakie w ostatnim roku ukazały się w Polsce, Rumunii i Mołdawii.

[...]

Prof. Krzysztof Nowak zaprezentował: „Wizyty szefów państw w ramach wzajemnych stosunków Polski i Rumunii w dwudziestolecie międzywojennym” Henryka Walczaka, dwujęzyczną książkę wydaną w Kiszyniowie „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii. O călătorie în lumea de odinioară. Amintirile unui polonez din Basarabia” Tadeusza Gaydamowicza oraz polsko-rumuński zbiór artykułów pod redakcją prof. Krzysztofa Nowaka i prof. Florina Anghela, wydany w 2018 r. przez Rumuński Instytut Kultury w Warszawie przy współpracy z Instytutem Polskim w Bukareszcie – „Odrodzenie Polski i Zjednoczenie Rumunii. W stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Renașterea Poloniei și Unirea României. Despre centenarul stabilirii relațiilor diplomatice polono-române”.

portal PAI

Związek Polaków w Sorokach porządkował polskie groby na miejskim cmentarzu

FOTORELACJA

Akcja porządkowania polskich grobów w Mołdawii to już tradycja łącząca wszystkie pokolenia.

Stowarzyszenie „Krakowianki” sprzątało bezimienne i opuszczone groby na cmentarzu w Kiszyniowie

Wspólne zdjęcie: członkowie Stowarzyszenia „Krakowianki”, Polskiego Towarzystwa Medycznego i Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii” – organizatora corocznej akcji porządkowania polskich grobów w Kiszyniowie

Promocja książki

„Wspomnienia rodzinne. Część IV”

z udziałem Autorów

13 listopada 2019 r. o godz. 13:00

Biblioteka im. Adama Mickiewicza
Kiszyniów, ul. Lecha Kaczyńskiego 2/1

Po pięcioletniej przerwie redakcja „Jutrzenki” kontynuuje wydawanie książek z serii „Wspomnienia rodzinne”. Czwarta część historii Polaków w Moldawii ukazała się w styczniu 2019 roku.

Podczas spotkania nie zabraknie okazji do rozmowy z Autorami, wykonania wspólnych zdjęć, zdobycia autografów czy dedykacji na książce, również będzie można nabyć publikację.

După o pauză de cinci ani, redacția revistei „Jutrzenka” a reluat publicarea cărților din seria „Amintiri de familie”. În ianuarie 2019 a ieșit de sub tipar cea de-a patra parte din istoria polonezilor în Moldova.

În cadrul acestei întâlniri, veți avea oportunitatea de a oferi autorilor întrebări, de a face o fotografie comună, de a obține un autograf sau dedicație pe carte. De asemenea, veți avea posibilitatea de a achiziționa această publicație.

Organizatorzy:

Biblioteka im. Adama Mickiewicza
Pismo Polaków w Republice Moldavii „JUTRZENKA”

Organizator:

Biblioteka „A. Mickiewicz”
Revista „JUTRZENKA”

Prezentarea cărții

„Amintiri de familie. Partea a IV-a”

cu participarea autorilor

13 noiembrie, ora: 13:00

Biblioteka „A. Mickiewicz”
Chișinău, str. Lech Kaczyński 2/1

